

References:

1. *Dvoretzkiy Y. Kh.* Latynsko-russkiy slovar'. – 6-e yzd., ysp. / *Y. Kh. Dvoretzkiy.* – М.: Russkiy yazyk, 2000. – 846 s.
2. *Zhuchkevych V. A.* Obshchaya toponymika / *V. A. Zhuchkevych.* — Mynsk: Vysshaya shkola, 1980. – 287 s.
3. *Podol'skaya N. V.* Slovar' russkoy onomasticheskoy terminologii. / *N. V. Podol'skaya.* – М.: Nauka, 1988. – 192 s.
4. *Slipushko O. M.* Tlumachnyy slovnyk chuzhomovnykh sliv v ukrayins'kiy movi: Pravopys. Hramatyka: 10 000 sliv: dlya stud. vyshchikh ta sered. navch. zakladiv / *O. M. Slipushko.* – К.: Krynytsya, 1999. – 507 s.
5. Slovnyk inshomovnykh sliv: 10 000 sliv / Uklad.: *S. M. Morozov, L. M. Shkaraputa.* – К.: Naukova dumka, 2000. – 680 s.
6. *Superanskaya A. V.* Obshchaya teoryya ymeny sobstvennoho. / *A. V. Superanskaya.* – М.: Nauka, 1973. – 366 s.
7. Toponimichnyy slovnyk-dovidnyk Ukrayins'koyi RSR / [uklad. *M. T. Yanko*]. – К.: Radyans'ka shkola, 1973. – 180 s.
8. Toponimichnyy slovnyk Ukrayiny. – Rezhym dostupu: <http://www.toponymic-dictionary.in.ua/>

Резюме:

Таранова Н.Б. К ВОПРОСУ О КЛАССИФИКАЦИИ ТОПОНИМОВ

Каждое географическое название – история, выраженная средствами языка. Учитывая же тот факт, что топонимы являются географическими названиями и в значительной степени связаны с географической средой, их исследование является задачей и географов. Существует целый ряд классификаций топонимического материала (Д. Бучко, Й. Карпенко, В. Никонова, В. Нимчука, С. Роспонда, А. Селищева, А. Суперанської, В. Ташицького, К. Целуйко и др.), в которых обоснованы основные принципы группировки собственных географических названий. Среди многих вопросов, которые сегодня стоят перед исследованием топонимии, всегда четко выделяется один, как лучше строить описание топонимического материала. Так возникла не только необходимость, но и проблема классификации топонимии. Как строить классификации, что бы они были простыми и логичными. Может существовать несколько схем разделения географических названий на категории, в зависимости от принципа, положенного в основу той или другой классификации. Создание единой универсальной схемы, которая отвечает разносторонним требованиям, есть очень сложной проблемой сегодняшних дней.

В статье проанализированы различные подходы к классификации топонимов. Создана универсальная схема классификации топонимов, которая предназначена для топонимиста-географа, которая разработана на основе обобщения и систематизации значительного топонимического материала.

Ключевые слова: топоним, классификация топонимов, географические названия, географическая среда.

Summary:

Taranova N. B. TO THE QUESTION OF THE CLASSIFICATION OF PLACE NAMES

Geographical name – the history, expressed by means of language. Considering the fact that toponyms are geographical names and to a large extent related to the geographical environment, their research is objective and geographers. There are a number of classifications of the toponymic material (D. Buchko, Th. Karpenko, V. Nikonov, V. Nimchuk, S. Rospond, A. Selishev, A. Speranski, V. Tashichho, K. Tseluyko, etc.), which proved the basic principles of grouping own geographical names. Among the many issues that confront the study of toponymy, one always stands out clearly how best to build a description of the toponymic material. So there was not only the need but also the problem of classification of toponymy. How to build a classification that they are simple and logical. There may be several schemes for the separation of geographical names into categories, depending on the principles on the basis of one or the other classification. Creation of a single universal scheme which meets the diverse requirements, there is a very difficult problem segodnishnih days.

The article analyzes various approaches to the classification of toponyms. Created a universal scheme of classification of place names, which is designed to topost-geographer, which is developed on the basis of generalization and systematization of significant toponymic material.

Key words: toponym, classification of place names, geographical names, geographical environment.

Рецензент: проф. Ковальчук І.П.

Надійшла 15.11.2015р.

УДК: 553.04:502.7 (477.63) (091)

Наталя ПАНТЕЛЄЄВА

ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОСВОЄННЯ МІНЕРАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Подано аналіз історії дослідження та освоєння мінеральних ресурсів Дніпропетровської області. Розглянуто основні етапи вивчення мінерально-сировинних ресурсів регіону та формування на їх базі головних гірничо-видобувних центрів. Здійснено періодизацію досліджень, виокремлено напрямки досліджень на окремих етапах. Схарактеризований сучасний стан та названі основні проблеми розвитку мінерально-сировинних ресурсів Дніпропетровської області.

Ключові слова: мінеральні ресурси, освоєння, історія досліджень.

Постановка проблеми. Мінеральні ресурси мають важливе значення не тільки для роз-

витку економіки держави, а також є гарантією її незалежності та визначають перспективні

стратегічні напрямки сталого соціально-економічного розвитку промислових регіонів України.

Економічний потенціал Дніпропетровської області в значній мірі обумовлений багатством її природних ресурсів, серед яких провідне місце належить мінеральній сировині. Надра регіону багаті на різноманітні види корисних копалин, які є сировинною базою промисловості України загалом та області зокрема. Певна частина видобутої сировини експортується. Мінерально-сировинна база області є однією з найбільш багатогалузевих та розвинутих в Україні.

Структурна перебудова економіки з орієнтуванням на створення нових наукоємних конкурентоздатних виробництв потребує нових видів сировини і мінерально-сировинна база області має значні потенційні можливості у забезпеченні цих потреб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Загальні теоретичні основи щодо вивчення мінеральних ресурсів України розроблені у фундаментальних працях В.Білецького, Л. Бурман, О. Грінченка, М. Курила, В. Михайлова, І. Паранька, М. Сивого, С. Яркова та ін. [1-2,4-5,7,9]. Історію освоєння та проблеми використання мінерально-сировинних ресурсів Дніпропетровської області розглянуто в роботах С. Афанасьєва, І. Барга, Є. Євтехова, В. Манюка, І. Паранька та ін. [1,4,6,7].

Виклад основного матеріалу. Питання стосовно першого використання корисних копалин на території Придніпров'я є досить суперечливим. З літературних джерел відомо, що перші спроби аналізу освоєння мінеральних ресурсів регіону відносяться до кінця XIX початку XX століть. За твердженнями С. Контеквича (1880 р.) згадка про залізні руди Кривбасу, а саме магнітні піски з берегів річок Інгулець і Саксагань, присутня в праці Есхіла "Прикутий Прометей", а сам дослідник описав стародавні гірничі виробки у гирлі балки Червона. П. Рубін в своїй праці "Криворожский бассейн и его железные руды по литературе и ее хронологическом развитии до настоящего времени", яка датується 1900 р., стверджує, що ще Геродот, у четвертому томі історії "Мелпомена" (V ст. до Р. Х.) наводить відомості про залізні руди Кривого Рогу [5]. Припущення П. Рубіна розділяли також Й. Танатар (1920 р.) та П. Каниболоцький (1946 р.), проте Є. Лазаренко зі співавторами в праці "Минералогия Криворожского бассейна" спростували ці твердження [5].

За даними археологічних досліджень перше використання корисних копалин на тери-

торії Придніпров'я відбулося приблизно 100 тис. років тому. Цим часом датують знахідки кам'яних знарядь, виготовлених з місцевої сировини, що знайдені уздовж річок Дніпро та Самара. Використання кам'яних знарядь продовжувалося у мезоліті, неоліті й ранній бронзі (до кінця II тис до Р. Х.). Одночасно з кремнем використовувались глини, піски, талькові сланці. Археологічні та наукові дослідження В. Петруня (1959-1971 рр.), І. Шарафутдиной (1985 р.), Л. Крилової, І. Усенко (1948 р.), А. Батуриної, С. Березанської (1994 р.), Н. Дудник (1987 р.) доводять, що велика кількість кам'яних виробів, які характерні для степової смуги, були виготовлені з місцевої кам'яної сировини, окрім того, були виявлені також залишки майстерень виготовлення знарядь, як з каменю, так і заліза. Основними породами, що використовувались для виготовлення знарядь праці, дослідники називають амфіболіт, кварцит, діабаз, талькові сланці, аспідно-покрівельні сланці, вапняки та метааркози [8,10].

Археологічні дослідження також підтверджують використання мінеральної сировини у V тис. до Р.Х. племенами дніпро-донецької культури. Про це свідчать знахідки залишків поселень і особливо могильники, досліджені поблизу сіл Вовніги і Волоське, а також могильник біля села Микільське Солонянського району. Крім глиняного посуду та прикрас, в похованнях зустрічаються кам'яні булави — знаки влади.

Найбільший інтерес представляють унікальні поховання початку II тисячоліття до Р.Х., виявлені в гирлі річки Самари та поблизу села Верхня Маївка Дніпропетровського району, в яких знайдено форми для відливання бронзових сокир і ковальські інструменти для їх обробки, а також бронзоліварні майстерні кінця II — початку I тисячоліття до Р.Х., які свідчать про те, що тут в бронзову добу перебував великий Придніпровський металообробний центр. Це ж підтверджують і знахідки бронзових знарядь праці, зброї та прикрас, знайдені Дніпропетровському, Токмаківському, Верхньодніпровському районах та у місті Кривий Ріг. Існують, також, археологічні підтвердження використання місцевої сировини племенами середньостогової, ямної та катакомбної культур. Кургани скіфів та поховання сарматів також вказують на використання місцевих корисних копалин. Останки черняхівської культури, а саме, гончарні печі свідчать про використання глини. На території області у VII-VIII ст. був розташований гончарний центр, на що вказують знахідки поблизу села

Любимівка Солонянського району.

Перерва у освоєнні та використанні мінеральних ресурсів території Дніпропетровської області відбулася в час, коли землі Придніпров'я були покинуті населенням у зв'язку з татаро-монгольським нашествям [2].

Існують історичні згадки про видобуток бурого вугілля у Дніпровському басейні з XVI ст., а кам'яне вугілля Донецького басейну згідно з археологічними даними використовувалось місцевим населенням вже в X- XI ст., але тільки для місцевих потреб [4,8].

Перші наукові дослідження покладів рудної сировини для промислового використання були розпочаті у XVIII ст. Йоган Гюльденштедт у 1773 році, відвідавши долини річок Інгулець і Саксагань, описував польовошпатові породи вміщуючі кварц, золотисту слюду та аспідний сланець [9]. В. Зуєв перший описав поклади залізних руд Кривбасу в своїй праці "Путешественные заметки Василия Зуева от Санкт-Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году", дослідник називав їх "залізним шифером" [2].

М. Ліванов у 1787 році за завданням князя Г. Потьомкіна не тільки провів дослідження території Кривого Рогу, а й виявив поклади різних руд, вугілля, мармуру та інших копалин. Його експедиція, що налічувала близько 100 чоловік, спорудила 2 шахти, які з часом були затоплені водою. Дослідженням залізних руд Кривбасу займалися також гірничі інженери В. Пиленко (1803 р. – перші розвідувальні роботи), П. Кульчишин (1837 р. – геологічні дослідження) та М. Барбот-де-Марні (1869 р.) [2]. Дослідники детально описали поклади залізних руд, гранітів, гнейсів, вапняків, сланцю.

О. Поль, дослідник і підприємець також виявив поклади високоякісної залізної руди і розпочав освоєння родовищ залізних руд на території Кривого Рогу. У 1880-их роках було створено акціонерне товариство з іноземним капіталом "Залізні руди Кривого Рога", а у 1881 році почалися розробки на Саксаганському руднику. Вагомий внесок у вивчення залізних руд Кривбасу внесли такі дослідники як Г. Федосєєв (перший встановив наявність марганцевих руд біля Кривого Рогу в 1874 р.), С. Конткевич (1880 р. – перший склав геологічну карту Криворізького басейну, на якій позначив рудні поклади), М. Соколов (1893 - 1902 рр.), О. Фаас (1904 р.), Й. Танатар (1916-1927 рр.) та ін.

Одночасно з вивченням залізних руд Кривбасу відкривались та вводились в експлуатацію поклади інших корисних копалин. Так

В. Домгер у 1883-1884 роках виявив промислове родовище марганцю на берегах р. Солона. Саме такі фактори, як географічне положення, поверхневе залягання руд, дешева робоча сила сприяли швидкому розвитку металургії. Як наслідок робіт, у 1886 р. на р. Солоній був закладений перший марганцевий рудник.

Паралельно з відкриттям і дослідженням залізних та марганцевих руд проводились і перші дослідження Дніпровського буровугільного басейну. Ще у середині XIX ст. професором Київського університету К. Феофілактовим було розвідано декілька родовищ, на деяких з них, пізніше, у невеликих масштабах видобувалось вугілля. Дослідженнями геологічної будови та покладів бурого вугілля з кінця XVII і до кінця XIX ст. займалися Й. Гюльденштедт, П. Паллас, М. Барбот – де-Марні, Л. Долинський, В. Домгер, Р. Прендель, І. Шмальгаузен та ін.

Таким чином, на кінець XIX – початок XX ст.ст. на території Дніпропетровської області було розвідано потужну сировинну базу для розвитку металургії, а саме: залізні руди Криворізького басейну, марганець Нікопольського басейну та вугілля Донбасу. Це сприяло бурхливому розвитку промисловості та регіону в цілому.

Радянський період відзначився як період детального вивчення відкритих та розвідки нових родовищ. Було проведене магнітне знімання Криворізького регіону, складені карти та укладена монографія М. Світальського "Залізні родовища Кривого Рогу" (1932 р.). Роботи з вивчення залізних руд Ю. Гершойга (1932-1975 рр.), П. П'ятницького (1924-1936), Ю. Половінкіної (1924-1954 рр.), Л. Мартиненка та ін. носили не загальноописовий, а систематизований, цілеспрямований характер. Для проведення ґрунтовних досліджень Криворізького басейну були створені трест "Кривбасгеологія", Криворізький НДГРІ, "Механобрчормет" та ін. установи.

У 30-х роках проведені системні розвідувальні роботи з вивчення покладів бурого вугілля під керівництвом В. Чирвінського (1929 р.). Виявлено понад 20 нових родовищ (Юрківське, Христофорівське та ін.), проводилось розвідування уже відомих родовищ (Катеринопільське, Олександрівське, Звенигородське та ін.). Саме роботами цього періоду (1929-1931 рр.) був відкритий Дніпровський буровугільний басейн. Геолого-знімальні роботи, та систематизація отриманих результатів висвітлена в роботах В. Лучицького та Б. Личкова (1930 р.), В. Чирвінського та В. Сябряя (1934-1935 рр.), М. Чирвінської (1937 р.), І. Слензака

(1946 р.) та ін. За авторством А. Радзівілла, С. Гурідова, М. Самаріна була укладена монографія "Дніпровський буровугільний басейн".

У повоєнні роки (1946-1947 рр.) Ю. Бас очолював Південно-Українську експедицію з вивчення кори вивітрювання, що дозволило пізніше відкрити перші в Україні поклади бокситів та нікелевих руд, зв'язані з елювієм основних й ультраосновних порід. Було відкрито Високопільське родовище бокситів, нові родовища первинних каолінів, елювіальних розсипів титану та ін. Детальні дослідження каолінів та вогнетривких глин проведені Л. Карякіним, М. Логвиненком, Є. Куковським, Ю. Руським та ін. [5].

Розвідка і видобуток горючих корисних копалин на території Дніпропетровської області розпочалися у 1950-1970 роках.

У 60-х роках в зв'язку із зростанням попиту промисловості на кам'яне вугілля Павлоград став центром вугільної промисловості Західного Донбасу. У січні 1965 року створено трест "Павлоградвугілля", а в 1975 році засновано виробниче об'єднання з видобутку "Павлоградвугілля", до складу якого увійшли шахти й допоміжні підприємства, технологічно пов'язані з вуглевидобутком. Нині на території області функціонують 10 шахт. Проблеми та перспективи вугільних родовищ Західного Донбасу розглянуті в роботах Г. Півняка, В. Білецького, П. Сергєєва, Н. Дунаєвської, В. Ларченко та ін. Перспективність вугільних родовищ з видобутку метану висвітлені в роботах Е. Євдошука, Є. Ставицького, О. Іванціва, І. Дудка, В. Приходченка та ін.

Середина ХХ ст. означена виявленням родовищ урану, титану, ванадію та ін. З 1945 року під керівництвом головного геолога Криворізького геолтресту Я. Белевцева були розпочаті роботи з виявлення в межах Криворізького басейну родовищ урану. Через рік були відкриті Первомайське і Жовторіченське уранові родовища.

З 1956 р. в Дніпропетровській області розвідується Самотканське (Малишівське) родовище титанових руд, відкрите 1954 року. Експлуатується родовище з 1961 року. Родовище розробляється відкритим способом, на його базі функціонує Вільногірський ГЗК, який забезпечений розвіданими запасами більше ніж на 40 років. Інші прогнозні ресурси титану на території області, що пов'язані з корінними рудами основних порід, не розробляються. На території Дніпропетровської області також були виявлені родовища ванадію. Технологію вилучення ванадію розроблено ще у 1971 році, але в промислових масштабах в Україні не реалі-

зовано. В той же час, в Казахстані (Усть-Каменогорський титаномagneзійовий комбінат) здійснюється супутній видобуток ванадію з ільменітових концентратів Малишівського родовища. Необхідно відзначити вміст ванадію і серед руд Жовторіченського родовища урану. Уран-ванадій-скандієві метасоматити відповідають середньому за розмірами родовищу ванадію. Таким чином, в області є певний потенціал організації власного видобутку ванадію, як супутнього елементу ряду комплексних родовищ чи техногенної сировини (відходи металургійної промисловості) [7].

Проблеми супутнього вилучення германію під час комплексної розробки вугільних родовищ висвітлюються в роботах з 60–70-х років ХХ століття. Найбільша увага дослідників приділялася закономірностям розподілу германію у вугіллі, описані форми знаходження германію та геологічні умови його розподілу у вугільних родовищах. Вивченню супутніх корисних копалин і компонентів вугільних родовищ присвячено роботи Є. Погребицького, І. Ломашова, Б. Лосєва, В. Клера та Ф. Саприкіна, в яких викладені методичні рекомендації щодо здійснення промислової оцінки вугільних родовищ [2].

Окрім металевих корисних копалин на території області розташовані і неметалеві, які в промислових масштабах розпочали видобуватися також протягом ХХ ст. Так, у 20-х роках відкрите та розвідане Просянівське родовище каолінів, пов'язане з корою вивітрювання гранітів Українського щита. Видобуток облицювального каміння на Кудашівському гранітному кар'єрі розпочався у 1914 р.; Токівське родовище гранітів розвідане у 1932 р, а розробка його розпочалася у 1963 році.

Таким чином, на початок ХХІ ст. на території Дніпропетровської області обліковано 249 родовищ і 79 об'єктів обліку (з врахуванням комплексності) різноманітних корисних копалин, з яких 94 родовища і 43 об'єкти обліку розробляються [3]. Розробка родовищ забезпечує сировиною такі галузі промисловості, як металургію (залізна руда, марганець, титан, циркон, германій, вогнетривкі глини, флюсова сировина), паливну (вугілля, газ), будівельну (каоліни, керамічні глини, будівельні та скляні піски, будове і облицювальне каміння), хімічну (мінеральні фарби) та інші.

На сучасному етапі досліджень мінерально-сировинної бази Дніпропетровської області проводяться роботи з подальшого вивчення родовищ, що розробляються, досліджуються зокрема питання їх комплексної розробки. У продуктивних і вміщуючих товщах родовищ

міститься близько 50 видів металевих і неметалевих корисних копалин, які складають супутню мінерально-сировинну базу і можуть ефективно використовуватися в народному господарстві. До них відносять германій, скандій, ванадій, золото, технічний тальк, абразивний гранат, вохру і сурик та інші. Особливу увагу слід звернути на такі супутні корисні копалини як пісок, суглинок, глини, вапняки, які можуть бути використані як сировина для будівельних, металургійних та інших підприємств регіону [4,7].

Окрім комплексного використання, розглядаються питання можливості переведення відвалів, хвостосховищ у ранг техногенних родовищ. Велика кількість робіт присвячена розгляду питань впливу розробки родовищ на довкілля.

Висновки. Аналіз опублікованих і фондочивих матеріалів, присвячених питанням розвитку мінерально-сировинної бази Дніпропетровської області дозволив виділити давній, дореволюційний, радянський і новітній періоди освоєння й дослідження мінеральних ресурсів регіону.

Давній період (300–100 тис. р. тому – XIII ст.) характеризується першими спробами використання населенням місцевих корисних копалин у побуті з метою виготовлення знарядь праці, зброї та будівельного матеріалу, відбулося також зародження перших металургійних і гончарних осередків. З XIII ст. спостерігається перерва у освоєнні та використанні мінеральних ресурсів Дніпропетровської області у зв'язку з тим, що землі Придніпров'я були покинуті населенням внаслідок татаро-монгольського нашествия.

Дореволюційний період (кінець XVIII – початок XX ст.) період характеризується накопиченням інформації про мінеральні ресурси території Придніпров'я. Початок XX ст. ознаменувався формуванням на території Придні-

пров'я перших гірничопромислових комплексів, які започаткували розвиток у регіоні металургійної промисловості. Фундатором цього процесу був О. Поль. Він не тільки виявив поклади багатих залізних руд, але й розпочав видобуток сировини.

Радянський період (початок XX ст. – 1990 р.) можна поділити на два етапи – етап довоєнний (швидкого індустріального розвитку регіону) та повоєнний.

Довоєнний етап характеризується широким розвитком геологорозвідувальних робіт, планомірним вивченням території. На даному етапі було складено перші карти та деталізовані характеристики мінеральної сировини.

У повоєнні роки (1946–1990 рр.) проводились не тільки геологорозвідувальні роботи, а й розглядалися питання раціонального використання вже розвіданих родовищ. Розглядалися питання екологізації пошуково-розвідувальних робіт та комплексності гірничовидобувних робіт, а також раціонального використання мінеральних ресурсів й утилізації гірничо-промислових відходів та ін.

Новітній період (1991р.– наші дні) – це час ґрунтовних змін в економічній політиці країни, що, відповідно, позначилось на формуванні мінерально-сировинної бази регіону. Так, з 90-х років відбулося різке скорочення бюджетного фінансування пошукових і геологорозвідувальних робіт, переосмислення ролі й місця мінерально-сировинного комплексу в сучасній структурі промисловості України, виокремлення пріоритетних напрямків у вивченні мінеральної сировини, усвідомлення необхідності екологізації пошуково-розвідувальних та гірничо-видобувних робіт, опрацювання технологічних схем раціонального використання мінеральних ресурсів, утилізації гірничопромислових відходів, вивчення та розробки техногенних родовищ тощо.

Література:

1. *Бурлуцький М. С.* Сучасний стан ринку й перспективи розвитку мінерально-сировинної бази германію в Україні / *М. С. Бурлуцький, М. М. Курило* // Мінеральні ресурси України. – 2012. – № 4. – С. 14–18.
2. *Білецький В. С.* Хронологія гірництва у країнах світу / *В. С. Білецький, Г. І. Гайко*. – Донецьк: Донецьке відділення НТШ, 2006. – 224 с.
3. Довідка про стан та перспективи розширення мінерально-сировинної бази Дніпропетровської області [Електронний ресурс] : – 2013. – Режим доступу до ресурсу: ukrgeology.com.ua/ru/useful-information/8-reference/66-status-of-mineral-resource-in-dnpr-region.html.
4. *Євтехов В. Д.* Актуальні проблеми геологічного дослідження Криворізького басейну та прилеглих територій / *В. Д. Євтехов, І. С. Паранько* // Геолого-мінералогічний вісник. – 1999. – № 2. – С. 5–8.
5. *Минералогия Криворожского бассейна* / *Е. К. Лазаренко, Ю. Г. Гершойг, Н. И. Бучинская та ін.* – Київ: Наукова думка, 1977. – 538 с.
6. *Манюк В. В.* Мінерально-сировинна база Дніпропетровщини / *В. В. Манюк* // Геолого-мінералогічний вісник. – 2000. – № 1. – С. 22–30.
7. *Паранько І. С.* Мінерально-сировинний потенціал України / *І. С. Паранько, Л. В. Бурман, С. В. Ярков*. – Криви Ріг: Видавничий дім, 2011. – 332 с.
8. *Петрунь В. Ф.* Железисто-кремнистые породы коры выветривания в первобытной технике степной зоны юга СССР / *В. Ф. Петрунь* // Советская археология. – 1971. – № 4. – С. 127–139.

9. Сивий М. Я. Географія мінеральних ресурсів України: [монографія] / М. Я. Сивий, І. С. Паранько, Є. А. Іванов. – Львів: Простір - М, 2013. – 683 с.
10. Шарафутдінова І. М. Про виготовлення ливарних форм епохи бронзи в Північному Причорномор'ї / І. М. Шарафутдінова. // Археологія. – 1985. – № 49. – С. 36–75.

References:

1. Burlucz'kyj M. S. Suchasnyj stan ry'nku j perspekty'vy' rozvy'tku mineral'no-sy'rovny'noyi bazy' germaniyu v Ukrainy' / M. S. Burlucz'kyj, M. M. Kury'lo // Mineral'ni resursy' Ukrainy'. – 2012. – # 4. – S. 14–18.
2. Bilecz'kyj V. S. Xronologiya girny'czstva u krainax svitu / V. S. Bilecz'kyj, G. I. Gajko. – Donecz'k: Donecz'ke viddilennya NTSh, 2006. – 224 с.
3. Dovidka pro stan ta perspekty'vy' rozshy'rennya mineral'no-sy'rovny'noyi bazy' Dnipropetrovs'koyi oblasti [Elektronnyj resurs]: – 2013. – Rezhym dostupu do resursu: ukrgeology.com.ua/ru/useful-information/8-reference/66-status-of-mineral-resource-in-dnepr-region.html.
4. Yevtyexov V. D. Aktual'ni problemy' geologichnogo doslidzhennya Kry'voriz'kogo basejnu ta pry'legly'x tery'torij / V. D. Yevtyexov, I. S. Paran'ko // Geologo-mineralogichny'j visny'k. – 1999. – # 2. – S. 5–8.
5. My'neralogy'ya Kry'vorozhskogo bassejna / E. K. Lazarenko, Yu. G. Gershojg, N. Y'. Buchy'nskaya ta in. – Ky'yiv: Naukova dumka, 1977. – 538 s.
6. Manyuk V. V. Mineral'no-sy'rovny'nna baza Dnipropetrovshhy'ny' / V. V. Manyuk // Geologo-mineralogichny'j visny'k. – 2000. – # 1. – S. 22–30.
7. Paran'ko I. S. Mineral'no-sy'rovny'ny'j potencial Ukrainy' / I. S. Paran'ko, L. V. Burman, S. V. Yarkov. – Kry'vy' Rig: Vy'davny'chy'j dim, 2011. – 332 s.
8. Petrun' V. F. Zhelezy'sto-kremny'stye porodny' vyvetry'vany'ya v pervobytnoj texny'ke stepnoj zony yuga SSSR / V. F. Petrun' // Sovetskaya arxeologiya. – 1971. – # 4. – S. 127–139.
9. Sy'vy'j M. Ya. Geografiya mineral'ny'x resursiv Ukrainy': [monografiya] / M. Ya. Sy'vy'j, I. S. Paran'ko, Ye. A. Ivanov. – L'viv: Prostir - M, 2013. – 683 s.
10. Sharafutdy'nova I. M. Pro vy'gotovlennya ly'varny'x form epoxy' bronzy' v Pivnichnomu Pry'chornomor'ji / I. M. Sharafutdy'nova. // Arxeologiya. – 1985. – # 49. – S. 36–75.

Резюме:

Наталья Пантелеева ИСТОРИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ И ОСВОЕНИЯ МИНЕРАЛЬНЫХ РЕСУРСОВ ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Представлен анализ истории исследования и освоения минеральных ресурсов Днепропетровской области, которые определяют перспективные стратегические направления устойчивого социально-экономического развития южных промышленных регионов Украины. На основании проведенного анализа опубликованных и фондовых материалов, посвященных вопросам развития минерально-сырьевой базы Днепропетровской области, осуществлена периодизация исследований, рассмотрены основные этапы изучения минерально-сырьевых ресурсов региона и формирования на их базе главных горнодобывающих центров. Выделены периоды освоения и исследования минеральных ресурсов региона, а именно: древний период, который характеризуется первыми попытками использования местных полезных ископаемых в быту с целью изготовления орудий труда, оружия и в качестве строительного материала; дореволюционный – для которого характерно формирование на территории Приднепровья первых горнопромышленных центров и развитие в регионе металлургической промышленности; советский – созданы первые карты, проведены геологические работы и подробно изучена территория области; новейший – разработка технологических схем рационального использования минеральных ресурсов, утилизации горнопромышленных отходов, изучение и разработка техногенных месторождений и т. д. Дана характеристика современного состояния и названы основные проблемы развития минерально-сырьевых ресурсов Днепропетровской области.

Ключевые слова: минеральные ресурсы, месторождение, полезные ископаемые, освоение, история исследований, горнопромышленный комплекс, горнопромышленный район.

Summary:

Natalya Pantelieieva HISTORY OF RESEARCH AND DEVELOPMENT MINERAL RESOURCES OF DNIPROPETROVSK REGION

The article deals with analysis of the history of research and development of mineral resources of Dnipropetrovsk region, which is a guarantee of its independence and identify promising strategic areas of sustainable socio-economic development of the industrial regions of Ukraine. Based on the analysis of published and stock materials devoted to the development of mineral resources Dnepropetrovsk region conducted research periods, the basic stages of studying the mineral resources of the region and on their basis the main mining centers. Highlight periods of study and development of mineral resources in the region, namely the ancient period characterized the first attempts to use the local population minerals in everyday life with the aim of making tools, weapons and construction material. The revolution was formation on the territory of Dnieper first mining complexes, which started development in the region steel industry. Soviet period was first drawn maps and detailed characteristics of mineral resources exploration work conducted and studied in detail the territory of the region. Nowadays processing of flowsheets rational use of mineral resources, mining waste disposal, research and development of manmade deposits and more. The current situation is determined and the main problems of development of mineral resources Dnipropetrovsk region is identified.

Key words: mineral resources deposits, minerals, development, history research, mining complex, the mining areas.

Рецензент: проф. Сивий М.Я.

Надійшла 01.10.2015р.